

כי בענין אראה על הכפרת

פירש רבינו הספורנו ז"ל: לאחר שהכהן הגדול יתוודה על החטאת, ויקריבנה, ויטהר מעונותיו – מובטח לו שיזכה לראות את כבוד ה'. ומדוע? כי זהו הכלל: "כאשר נעשה מוכן לאור באור פני מלך – הנה המלך יראה לכל מוכן לאורו", כל מי שמכין עצמו לקדושה – זוכה לה.

וזה אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש" כתב רבינו בחיי זצ"ל: "דרשו חז"ל במסכת יומא של ירושלמי, אפילו אותן שכתוב בהן 'ודמות פניהם דמות אדם' (היינו מלאכים) לא יהיו באוהל מועד (בבוא הכהן הגדול ולהקטיר שם קטורת ביום הכיפורים). ומה נהדר כהן גדול במעלה הגדולה הזאת, עד שאפילו חיות הקודש מפנים לו מקום לעבודתו, כדי שיכנס לפני המלך ויעבדנו בייחוד, כי מלאך ה' צבאות הוא.

ויספר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל" מעשה בבן ישיבה שהיה מגלה מעורבות רבה בהפגנות ובפעילות ציבורית מגוונת. קרא לו ראש הישיבה, הגאון מורינו רבי עזרא עטיא זצ"ל, ואמר לו: כוונתך רצויה, לפעול לטובה, אבל מעשיך אינם רצויים. כי אם תשב ותלמד ותתעלה, אז בראש ובראשונה תועיל לעצמך, ומלבד זאת תועיל לכלל. כי מה שתעשה כעת בשנה שלימה – תפעל אז במשפט אחר.

ושמרתם את זווקותי... וזו בהם, איש איש לא תקרב לזלות ערוה"

פירש הרב אהל יעקב, הגאון רבי יעקב יזריהן זצ"ל, רבה של טבריה: בעבירה זו של גילוי עריות, אסורה גם "קירבה", דהיינו ריקודים מעורבים, או רחצה מעורבת וכדומה, ואף לגבם שריר הכלל של "יהרג ואל יעבור".

וזהו שנאמר: "וחי בהם", אמנם פיקוח נפש דוחה שבת, ודוחה הכל – אבל אינו דוחה קירבה לעריות, ובה הדין "יהרג, ואל יעבור".

"כמעשה ארץ מצרים לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען לא תעשו"

פירש הרב בעלי ברית אברם זצ"ל, שאין הכוונה כאן לתועבותיהם בלבד, אלא במשמעות עמוקה יותר. כי במצרים היה שפע רב, כמו שנאמר "כגן ה' כארץ מצרים", וכן אמרו בני ישראל "בשבתנו על סיר הבשר, באכלנו לחם לשובע", במצרים. וכן בארץ ישראל היה שפע רב וכל טוב, "ארץ זבת חלב ודבש... ארץ לא תחסר כל בה". והגויים העריכו את הארץ והוקירוה בגלל פריה וטובה. אמר הקב"ה לבני ישראל: אתם, כיהודים, צריכים להתבונן במבט אחר, נעלה יותר. עליכם לדעת שהיבול והשפע אינם מטרה מיוחלת, אלא רק אמצעי שיאפשר לכם להגיע למטרה האמיתית, של חיים נעלים ומקודשים, חיי תורה מצוות מאושרים ומאירים.

"איש איש אל שאר בשרו לא תקרב" איסור נשואי קרובים, הוא מכלל החוקים שבתורה. כלומר, מצוות שאין ידוע לנו טעמם. והרמב"ן ז"ל טורח להדגיש שודאי הוא שיש למצוות האלו טעמים וסיבות. אלא – "העריות מכלל החוקים, דברים שהם גזירת מלך. והגזירה היא הדבר העולה על דעת המלך, שהוא החכם בהנהגת מלכותו, והוא היודע הצורך והתועלת במצוה ההיא שיצוה בה, ולא יגיד אותה לעם, אלא לחכמי יועציו בלבד" לחכמים, מתגלה הטעם.

"אשר יעשה אותם האדם וזו בהם" פירש הרמב"ן ז"ל: כפי שהאדם עושה את המצוות – כך הוא זוכה לשכר וחיים עבורם. למה הכוונה? רשע, אם הוא מקיים איוו מצוה, רוצה הוא את השכר בעולם הזה. כאן מתמקדים כל מושגיו. והוא אמנם זוכה לכך, רואה את עולמו בחייו וזוכה לרוב עושר בגלל המצוה, ובעולם הבא מחכה לו חושך מוחלט, חלילה, אדם בינוני, יהודי רגיל, מבקש לזכות לשני העולמות, חיים טובים בעולם הזה ואושר לעולם הבא. ואמנם, כך הוא מקבל את שכרו, מעט כאן והרבה שם. וישנם צדיקים, שכל מעיינם ומבוקשם לזכות אך ורק לעולם הבא, ואינם רוצים לקבל מאומה בעולם הזה. ואמנם דחוקים הם כאן, ושכרם שלם – שם.

לא יכול לגור

באחד ממסעותיו הגיע הבעש"ט לעיירה אחת. והוזמן להתאכסן על-ידי שני אנשים: האחד תלמיד-חכם קשיר והשני מוכסן. שעליו יצאו ריגונים בי אינו נזהר בעבירות למיניהן. באחד הבעש"ט להתאכסן בביתו של המוכסן.

שאלוהו תלמידיו לפשר הדבר. השיב הבעש"ט:

"המוכסן הוא אבן חוטא, ובכל-זאת על חוטא נאמר 'השובן איתם בתוך טומאותם'. לעומתו, הרייז הזה הוא אמנם תלמיד-חכם, אבל גס-רוח וגאווה, ועליו אומר הקב"ה 'איני אני והוא יכולים לדרו'. במקום שהקב"ה אינו יכול לגור, גם אני איני רוצה להתגורר".

חזקת חזק

דיני מלאכות המתחילות בערב שבת ומסתיימות בשבת, וכמה מדיני מסירת מלאכה לגוי בקבלנות בערב שבת

ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

מלאכה הנמשכת מע"ש ומשמיעה קול בשבת

בג. אף למנהג האשכנזים המחמירים שלא להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לכניסת השבת כשהיא נמשכת מאליה בשבת, כל שהמלאכה הנעשית בשבת משמיעה קול, אם השכיר את הכלי העושה מלאכה לגוי קודם השבת, כגון שהשכיר לו הריחיים, או מכונת הכביסה או מייבש הכביסה, יש להקל להתחיל המלאכה בערב שבת קודם כניסת השבת. [ומכל מקום למנהג האשכנזים המחמירים שלא להשכיר לגוי בערב שבת כלים שעושים בהם מלאכה, (וכמו שנתבאר לעיל סימן רמו סעיף א'), אין להקל בזה אלא אם כן השכיר לגוי קודם ערב שבת].

וכל שכן אם היו הכלים הללו שייכים לגוי, שיש להקל בזה אף למנהג האשכנזים.

ואם נתן לגוי החטים או הבגדים או הכלים מערב שבת על מנת שיעשה בשבילו המלאכה, וקבע עמו שכרו עבור מלאכה זו, אפילו אם מסרם לו סמוך לכניסת השבת, ויודע שיעשה הגוי המלאכה בשבת, יש להקל בזה לכל הדעות, ואפילו לכתחלה, כיון שעושה הגוי המלאכה בקבלנות, ובלבד שלא יאמר לו שיעשה בשבת, וגם לא יעשה הגוי המלאכה בביתו של היהודי, וכמו שנתבאר לעיל (סעיף ח').

ובכל האמור לעיל לענין כשסמך המלאכה לגוי, אסור ליהודי לשבת סמוך לגוי העושה המלאכה בשבת, ואפילו אם כוונתו לשמור שלא יגנוב הגוי. ומכל מקום כשיש צורך של מצוה בדבר, כגון שטוחן הגוי החטים קודם הפסח לצורך המצות, ויושב שם כדי לשמור שלא יחמיצו, יש להקל.

ובשעת הדחק כגון שחושש שיפסיד הפסד גדול מחמת גניבת הגוי, יש להקל בזה אפילו שלא במקום מצוה, ובלבד שיזהר שלא ידבר עם הגוי מענין עבודתו כלל. ואם שולח את חברו שישמור במקומו שלא יגנוב הגוי, (ואותו שומר אינו נוטל שכר עבור עבודתו), יש להקל בכל ענין. [ועיין עוד לעיל סימן רמד סעיף כז].